

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

УДК 94(4):327(497.5)«2007/2008»

<http://doi.org/10.17721/2524-048X.2018.11.8-27>

Сергій Горопаха,

аспірант

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

КЛЮЧОВІ ВІХИ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ ЩОДО ВСТУПУ ХОРВАТІЇ ДО ЄС У 2007 – 2008 РР.

Анотація. 1 липня 2013 року Республіка Хорватія офіційно стала повноправним 28-м членом Європейського Союзу, що ознаменувало виконання однієї з головних, поряд зі вступом у НАТО у 2009 р., зовнішньополітичних цілей та величезний поступ у процесі довгострокової консолідації країни.

У даній статті автором проаналізовано ключові події 2007 – 2008 рр. у відносинах Хорватії та Європейського Союзу, які наблизили цю балканську країну до реалізації нею свого євроінтеграційного курсу. Зокрема, окрема увага приділяється особливостям ходу передвступних переговорів з Європейським Союзом, а також внутрішньо- та зовнішньополітичним чинникам, які мали безпосередній вплив на євроінтеграційний діалог між Хорватією та Європейським Союзом. У цьому контексті наголос зроблено на проблемних питаннях, які певною мірою уповільнили динаміку переговорного процесу, зокрема одностороннє застосування Хорватією Захищеного екологічного риболовного поясу, та зусиль влади Хорватії з їхнього врегулювання.

Виокремлено також важливі здобутки Хорватії в переговорному процесі з Європейським Союзом, зокрема, помітний поступ країни у досягненні відповідних критеріїв Європейського Союзу та визначення терміну завершення передвступних переговорів.

Ключові слова: Хорватія, Європейський Союз, європейська інтеграція, переговори про членство, гармонізація законодавства, Захищений екологічний риболовний пояс.

Республіка Хорватія (РХ) після розпаду Федеративної Республіки Югославія та проголошення незалежності у 1991 р. пройшла тернистий шлях до набуття членства в Європейському Союзі (ЄС) 1 липня 2013 р. Цей шлях супроводжувався війною за незалежність (1991 – 1995 рр.), перебудовою економічної моделі розвитку на ринкові засади, врегулюванням територіального спору з Словенією та необхідністю активної співпраці з Міжнародним трибуналом для колишньої Югославії. Величезним здобутком Хорватії на євроінтеграційному шляху стали: гармонізація законодавства країни з правовим доробком ЄС, інституційне будівництво, реформування системи державного управління, а також європеїзація хорватського суспільства та свідомості громадян.

Правову основу для набуття РХ членства в ЄС заклала підписана у 2001 році Угода про стабілізацію та асоціацію. У лютому 2003 р. Хорватія подала заявку на членство в ЄС, а вже в червні 2004 р. отримала статус кандидата на членство в ЄС. Офіційний старт переговорів про вступ Хорватії до Євросоюзу дала Рада ЄС 3 жовтня 2005 р., а в практичному плані переговори розпочалися 20 жовтня 2005 р. з процедури т. зв. «screening»-у (приведення внутрішнього законодавства РХ до норм ЄС), яка тривала до листопада 2006 р. Загалом було визначено 35 розділів, які потрібно було переглянути для отримання Хорватією статусу повноправного члена Євросоюзу [23].

У вітчизняній історичній науці проблема європейської інтеграції Хорватії на даний час не стала предметом спеціального комплексного дослідження. Науковці спрямовували свої зусилля на вивчення лише окремих аспектів цієї теми. У цьому контексті варті уваги праці М.Нагірного, Є.Кузнєцова, І.Боровець, Т.Павлюк. Узагальнене розуміння політики розширення ЄС, роботи

його інституцій та особливостей його правової системи дають у своїх роботах В.Копійка, Р.Буряк і О.Гупало, І.Грицьак та ін.

Дослідження хорватських науковців відкривають ширші можливості для дослідження теми євроінтеграційного шляху Хорватії. Передусім, тут слід виокремити праці І.Голдштейна, Б. Грідіча, Д.Йовича, К.Отт, Б.Царатана, З.Петака, В.Самарджії, Н.Блануші.

Метою даної статті є проаналізувати ключові події 2007 – 2008 рр. у відносинах Хорватії та ЄС, які наблизили цю балканську країну до реалізації нею свого зовнішньополітичного курсу на європейську інтеграцію.

Отже, після завершення процесу «screening»-у в листопаді 2006 р., уряд Хорватії активно сфокусував свою діяльність на усунення недоліків, що були виявлені в ході аналітичної оцінки законодавства РХ. Враховуючи, загалом, схвалення Європарламентом темпів розвитку процесу входження РХ до Євросоюзу, керівництво Хорватії мало намір в 2007 році вирішити якомога більше питань, пов'язаних зі вступом країни до ЄС, з тим, щоб у 2008 році повністю завершити підготовку з подальшим набуттям повноправного членства в ЄС.

З цією метою в січні 2007 р. було прийнято «Національну програму вступу РХ до ЄС на 2007 рік» [14], яка отримала досить позитивну оцінку під час третього засідання Ради з питань стабілізації і асоціації, що проходило 6 березня 2007 р. у Брюсселі. Основний акцент представниками ЄС було зроблено на необхідності продовження проведення реформ у системі правосуддя, державної влади, а також на посиленні заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією. Відзначено значний прогрес РХ у питанні захисту прав національних меншин [22, р. 2-3].

20–21 березня 2007 р. відбулося п'яте засідання Спільного парламентського комітету Хорватія – ЄС (відбувалося кожні півроку у Загребі чи Брюсселі з метою перевірки стану досягнення Хорватією копенгагенських критеріїв). Основними темами заходу стало розгляд ходу переговорного процесу, узгодження законодавчої бази Хорватії з правовим доробком ЄС у

сфері торговельної конкуренції та державної підтримки, проведення реформ органів правосуддя та оцінка заходів щодо боротьби з корупцією. Слід зазначити, що Голова хорватської переговорної делегації В.Дробняк відзначив значні успіхи у проведенні переговорного процесу з ЄС та наголосив, що хорватська сторона сподівається, що всі пункти переговорного процесу можливо буде завершити у 2008 році [24].

Помітною подією весни 2007 р. стало прийняття 25 квітня депутатами Європейського парламенту резолюції щодо ходу реалізації РХ курсу на євроінтеграцію, яка стала першим документом, де було зазначено, що 2009 рік може бути датою вступу Хорватії до ЄС. У документі також наголошено, що Хорватія має здійснити все для проведення необхідних реформ всередині держави з тим, щоб вчасно завершити передвступні переговори. Лише у цьому випадку, як зазначено у резолюції, Європарламент зможе прийняти відповідне рішення ще до чергових європарламентарних виборів у червні 2009 року [11].

26 червня 2007 р. під час Міжурядової конференції в Брюсселі було відкрито переговори з наступних шести розділів переговорного процесу щодо вступу Хорватії до ЄС, зокрема: права підприємницьких товариств; фінансові послуги; інформаційне суспільство і ЗМІ; статистика і фінансовий контроль; сфера надання послуг; права суб'єктів підприємницької діяльності [13].

Хід переговорного процесу між ЄС та Хорватією належав до одного з важливих питань діяльності Верховного комісара ЄС з питань розширення Оллі Рена. 20 вересня 2007 р. у м. Брюсселі він прокоментував результати роботи двох сторін на цьому напрямі. Зокрема, високий представник ЄС позитивно оцінюючи хід переговорів зазначив: «Маємо гарний прогрес з Хорватією та очікуємо, що протягом португальського головування буде відкрито ще декілька розділів. В даний час ми працюємо над декількома з них. Тож, поки в Хорватії триває передвиборча кампанія, робота на європейському плані продовжується» [6].

Про успішність євроінтеграційних процесів у Хорватії свідчив і той факт, оприлюднений прем'єр-міністром РХ І.Санадером під час засідання уряду 20

вересня 2007 р., що протягом січня-вересня 2007 р. урядом країни було передано до Хорватського сабору 67 законопроектів, пов'язаних з гармонізацією хорватського законодавства з правовою базою ЄС, при запланованих на 2007 рік 56 законопроектах [9].

Слід зазначити, що процес євроінтеграції мав для РХ важливе значення не лише в політичному, а й в економічному і соціальному аспектах. Політичне керівництво країни у своїх коментарях постійно підкреслювало, що процеси, які відбуваються в Хорватії, важливі не лише з точки зору вступу країни до ЄС, а перш за все засвідчують переваги вступу РХ до Євросоюзу та забезпечують наближення до стандартів та рівня життя провідних європейських країн.

Підтвердженням цьому стала доповідь Європейської Комісії про поступ Хорватії на шляху до ЄС, де було відзначено значні успіхи та досить активну динаміку в досягненні країною критеріїв ЄС. Документ було оприлюднено на засіданні ЄК 6 листопада 2007 р. [3], практично через рік після завершення «screening»-у.

Доповідь містить в цілому схвальну оцінку і відзначає відчутні успіхи Хорватії на шляху вступу до ЄС, зокрема, вперше зазначається, що РХ має дієву ринкову економіку на відміну від формулювань попередніх доповідей. Серед основних досягнень Хорватії у питаннях поступу країни до ЄС особливо було відзначено стрімкий ріст економіки (зростання ВВП склало 5,15%); зменшення рівня інфляції (2.3% порівняно з минулорічними 3.2%); успіхи у приватизації; зниження рівня безробіття; стабілізація куни (місцевої валюти) стосовно євро; ріст інвестицій (іноземні інвестиції у 2006 р. становили 3.5 млрд. дол. США, що на 2 млрд. більше ніж в попередні роки); зменшення кількості невирішених судових справ; успіхи переговорного процесу з ЄС та розвиток регіонального співробітництва. Визнано досить успішною діяльність у сфері забезпечення людських прав та прав національних меншин, впровадження свободи слова в ЗМІ.

Було прийнято рішення про збільшення річної (2007 р.) квоти для Хорватії у вступних фондах Євросоюзу з 138,5 до 141 млн. євро, а у наступні 4

роки планувалося виділення 146 млн., 151,2 млн., 154,2 млн. і 157,2 млн. євро відповідно.

Разом з тим, у доповіді ЄК було вказано і на недоліки над якими необхідно було невідкладно працювати, зокрема, низька кваліфікація суддів (підвищення кваліфікації не давала бажаних наслідків, що призводило до неефективного використання міжнародних угод і неоднаковості суддівської практики); наявність корупції (особливо відсутність великих корупційних справ і боротьба лише з окремими дрібними випадками зловживань); дискримінація циган і сербів (тяжкі умови життя, проблеми з працевлаштуванням і низький рівень представленості в державних органах, поліції та органах правосуддя, проблеми із забезпеченням законних прав колишніх власників права на проживання); неврегульовані відносини зі Словенією у питаннях визначення лінії кордону та зовнішній борг (частка зовнішнього боргу складала 85% ВВП). Крім того, у стосунках з ЄС, як зазначено у цьому документі, хорватська влада не в повній мірі надає державну підтримку процесам наближення до Євросоюзу, які були відображені в Угоді про стабілізацію та асоціацію; невідкладного вирішення потребують і «слабкі місця» в питаннях застосування фінансової допомоги ЄС, а державне управління занадто політизоване.

Незважаючи на загалом позитивну оцінку співробітництва з Гаазьким трибуналом, було відзначено негативне ставлення в країні до МТКЮ.

У цілому, позитивна доповідь ЄК підтвердила, що передвступні переговори з Хорватією проходили активно та демонстрували конкретні результати. У цьому контексті слід зазначити, що на кінець 2007 р. Хорватія загалом відкрила 14 розділів переговорного процесу [13].

Важливою подією внутріполітичного життя РХ, яка мала безпосередній вплив на євроінтеграційний курс країни, стало проведення 25 листопада 2007 р. парламентських виборів. За результатами волевиявлення з незначною перевагою перемогла провладна партія – Хорватська демократична спільнота (ХДС) на чолі з її лідером, Прем'єр-міністром країни І.Санадером, отримавши

66 депутатських місць у Хорватському саборі (з 153 місць). Опозиційна Соціал–демократична партія отримала 56 місць в парламенті [16].

За результатами консультацій з керівництвом політичних партій та представниками нацменшин, що пройшли до парламенту, президент країни С.Месич вручив у грудні 2007 р. мандат на формування влади лідеру правлячої ХДС І.Санадеру. ХДС змогла заручитися підтримкою коаліції Хорватської селянської партії–Хорватської соціал-ліберальної партії, партії пенсіонерів та депутатів від нацменшин, що дало можливість отримати необхідну для формування влади більшість у парламенті.

Окремої уваги у контексті європейської інтеграції Хорватії заслуговує ситуація довкола одностороннього запровадження РХ з 1 січня 2008 р. Захищеного екологічного риболовного поясу (ЗЕРП) та певними застереженнями для Хорватії, у цьому зв'язку, з боку Євросоюзу, які були обумовлені відповідною позицією Італії і Словенії. Зокрема, ЄС привертало увагу керівництва Хорватії на необхідність «дотримання положень угоди від 4 липня 2004 року щодо проголошення ЗЕРПу, яка передбачає непоширення будь-яких обмежень на країни–члени ЄС до підписання спільної угоди в дусі Євросоюзу», а ігнорування зазначеної угоди могло мати негативний вплив на хід передвступних переговорів з ЄС.

На цьому тлі, початок 2008 року характеризувався певними ускладненнями у процесі вступних переговорів між Хорватією і ЄС, що активно обговорювалося в хорватському політикумі. Так, Прем'єр–міністр РХ І.Санадер вперше висловився щодо незадоволення ходом переговорного процесу. Про це також заявляв Головний переговорник РХ В.Дробняк і новий Міністр закордонних справ РХ Г.Яндроквич. Зі свого боку, високопосадовці ЄК висловлювали незадоволення станом переговорного процесу та стосунками з РХ через небажання Загреба, незважаючи на застереження ЄК, відмовитися від застосування ЗЕРПу до країн ЄС.

Важливим кроком на шляху до зближення з ЄС стало прийняття 7 лютого 2008 р. урядом РХ «Національної програми Республіки Хорватія щодо вступу

до Євросоюзу на 2008 рік» [15]. Програма містить повний перелік основних завдань, які необхідно виконати для забезпечення переговорного процесу та умов відкриття окремих розділів. У документі чітко визначено поквартальні завдання для кожного міністерства і, зокрема для міністерства правосуддя, робота якого розглядалася визначальною в період передвступних переговорів. Зазначений документ став шостим річним планом, покликаним забезпечити виконання умов ЄС для відкриття і закриття переговорних глав та передбачав прийняття 119 законів і 353 підзаконних актів необхідних для приведення національного законодавства до вимог ЄС.

На тлі напруження ситуації довкола ЗЕРПу на початку березня 2008 року з візитом в РХ перебував Єврокомісар з питань розширення О.Рен, де головною темою його зустрічей з керівництвом РХ були питання прискорення процесу інтеграції Хорватії до ЄС та хід переговорного процесу. Однією з основних вимог ЄК, висловленої О.Реном у ході візиту, стала необхідність невідкладного вирішення проблеми застосування ЗЕРП. Він наголосив, що зазначене питання розглядається як одне з найважливіших питань, які необхідно вирішити шляхом прийняття політичного рішення, оскільки його затягування може спричинити затримку переговорного процесу з ЄС [2].

Питання незастосування ЗЕРПу до країн–членів Євросоюзу після візиту О.Рена набуло особливої уваги в хорватському політикумі. Зокрема, 10 березня 2008 р. Прем'єр–міністр Хорватії І.Санадер заявив, що ЗЕРП є єдиною серйозною проблемою, через яку блокуються переговори про вступ до ЄС, та запропонував відмінити його застосування до країн Євросоюзу до завершення переговорного процесу. 11 березня він провів зустрічі з представниками всіх парламентських партій з тим, щоб досягти консенсусу в питанні припинення застосування ЗЕРПу. Як результат, 13 березня Хорватський сабор приймає рішення щодо незастосування ЗЕРПу стосовно країн – членів ЄС до підписання відповідної угоди з Євросоюзом [17].

Важливе значення для прискорення процесу євроінтеграції РХ мала зустріч прем'єр–міністра Хорватії І.Санадера з Президентом ЄК Ж.М.Баррозу

13 березня 2008 р. у Брюсселі. За результатами зустрічі Голова ЄК заявив про можливість представлення у осінньому пакеті Єврокомісії індукативного тимчасового плану щодо технічного завершення Хорватією вступних переговорів у 2009 році. Було також відзначено просування РХ на шляху євроінтеграції та висловлено переконання в успішному вирішенні таких основних умов, без яких неможливе подальше просування переговорного процесу: виконання всіх додаткових умов для відкриття переговорних розділів до червня 2008 р., виконання всіх зобов'язань РХ згідно з УСА та налагодження дієвого менеджменту щодо використання європейської фінансової допомоги [19].

Вартим уваги кроком у наближенні Хорватії до ЄС стало прийняття, за результатами звіту Комітету ЄП з питань зовнішньої політики, 10 квітня 2008 року Резолюції щодо перспектив вступу Хорватії до Євросоюзу, де зазначається, що «за умови посилення роботи з боку хорватської сторони та подальшій підтримці інституцій ЄС, вступні переговори можуть бути завершені у 2009 році», та висловлено заклик уряду і парламенту РХ посилити роботу з тим, щоб виконати всі умови для відкриття переговорних глав [10].

Серед основних подій переговорного процесу Хорватії з ЄС у той період стало виконання поставлених ЄС додаткових вимог. У цьому зв'язку Прем'єр-міністр РХ І.Санадер у кінці червня 2008 року поінформував Президента ЄК Ж.М.Баррозу про виконання Хорватією всіх додаткових завдань у встановлений термін з тим, щоб завершити загальний процес переговорів восени 2009 року [21].

Певним ускладненням для європейського поступу РХ став провал ратифікації Лісабонської угоди в Ірландії 12 червня 2008 р. У зв'язку з цим, основні зусилля влади Хорватії були спрямовані на розмежування процесу вступних переговорів РХ з вирішенням інституційної кризи пов'язаної з ірландським «ні». З метою лобіювання такої позиції хорватської сторони прем'єр-міністр РХ І.Санадер зробив ряд візитів до країн ЄС і Брюсселю.

Незважаючи на оптимістичні заяви хорватського політичного керівництва щодо гарантованої європейської перспективи РХ, серед хорватського населення стало помітним зростання «євроскептицизму», а також недовіри до дій уряду та державних органів влади РХ у питаннях реалізації головних зовнішньополітичних завдань. Як свідчили результати соціологічних опитувань лише третина хорватського населення підтримувала вступ Хорватії в ЄС, в той час як близько 40 % опитаних займали негативну позицію [1, с. 316].

З метою посилення підтримки населенням Хорватії євроінтеграційних процесів, уряд країни проводив кампанію щодо популяризації переваг вступу РХ до ЄС шляхом підготовки спеціальних радіопрограм про Євросоюз на локальних радіостанціях, відповідних тематичних лекцій, виступів провідних політиків і спеціалістів на державних телеканалах тощо.

Незважаючи на інтенсифікацію хорватською стороною переговорного процесу з ЄС та постійне лобіювання власних інтересів серед представників країн-членів Євросоюзу, з боку очільників ЄК все чіткіше лунали сигнали щодо відтермінування очікуваного вступу РХ до 2012 року. Це було обумовлено як існуючими відкритими питаннями в самому Євросоюзі, так і особливостями процедури набуття статусу члена ЄС. В політичних колах РХ, переважно опозиційного спрямування, також була присутня риторика щодо перенесення терміну вступу Хорватії до ЄС на 2014 рік.

У зв'язку з цим Головний переговорник Хорватії з ЄС В.Дробняк, після засідання 24 вересня Національного комітету хорватського парламенту з питань спостереження за переговорним процесом з ЄС, категорично відкинув будь-які спекуляції на цю тему. Він наголосив, що немає жодних змін у державній стратегії щодо термінів та ходу переговорного процесу, а Хорватія й надалі очікує на вступ до Союзу у 2010 або 2011 році та висловив переконання, що у Європейському бюджеті 2014 року буде представлена і РХ [8].

5 листопада 2008 р. Єврокомісар з питань розширення О.Рен представив щорічну доповідь про хід передвступних переговорів Хорватії. У документі, що охоплює період від 1 листопада 2007 р. до 1 листопада 2008 р., подається

детальний аналіз всіх розділів передвступних переговорів РХ з ЄС, де вперше дана загалом позитивна оцінка результатів, досягнутих у всіх сферах і напрямках переговорного процесу. Відзначено певні успіхи у реформі правосуддя, боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, дана позитивна оцінка сфері економіки і розвитку ринкового господарства, які, на думку представників ЄК, здатні витримати загальноєвропейську конкуренцію за умови подальшого їх реформування.

Водночас, ЄК наголосила на необхідності продовження процесу реформ у ключових переговорних розділах, що стосуються боротьби з корупцією, реформування системи правосуддя та управлінської системи, захисту прав національних меншин, повернення біженців і реструктуризації кораблебудівної галузі, в т.ч. і шляхом її приватизації. Важливими для завершення процесу переговорів з ЄС, за оцінками представників ЄК, мали стати «непроті переговори по розділах щодо захисту навколишнього середовища, формування ринкових відносин, розвитку сільського господарства та вирішення окремих питань у сфері ветеринарії і фітосанітарії».

Незважаючи на низку невирішених питань та блокування декількох переговорних розділів зі сторони Словенії, ЄК вперше у своїй доповіді визначила як можливу дату технічного завершення переговорів РХ з ЄС – кінець 2009 року. Крім цього, в документі також міститься графік їхнього проведення. Зокрема, згідно з планом завершення передвступних переговорів, Хорватія мала до кінця 2008 р. відкрити більшість розділів переговорного процесу і завершити його на початку 2009 р. Ще в 2008 р. мало бути закрито 4 переговорних позиції, у першій половині 2009 року – 12 розділів, а до кінця 2009 р. – 15. Протягом 2009 року мав бути оприлюднений фінансовий пакет щодо прийняття Хорватії у члени ЄС, а Раді ЄС рекомендовано започаткувати роботу спеціального комітету з питань вступу РХ до ЄС [4].

З метою безпосереднього інформування вищого керівництва РХ про рішення ЄК щодо можливості завершення технічної частини переговорів Хорватії з ЄС у 2009 році та ознайомлення з процесом практичного вирішення

поставлених Єврокомісією завдань з цієї сфери, 12–13 листопада 2008 р. у Хорватії з візитом перебував Єврокомісар з питань розширення О.Рен. За результатами візиту єврокомісар висловив повну підтримку ЄС євроінтеграційним прагненням Хорватії та поінформував, що Єврокомісія вбачає можливим завершити кінцеву фазу переговорів до кінця 2009 року у разі виконання всіх необхідних передумов [20].

Підсумовуючи викладене слід зазначити, що переговорний процес щодо набуття Хорватією членства в ЄС упродовж 2007–2008 рр., незважаючи на окремі перепони, зокрема, застосування ЗЕРПу та інституційну кризу, пов'язану з негативними результатами ірландського голосування щодо Лісабонського Договору, характеризувався помітним поступом в напрямі досягнення країною відповідних критеріїв ЄС. Визначення дати завершення передвступного переговорного процесу мало важливе політичне значення, оскільки констатувало готовність ЄС до набуття Хорватією членства незалежно від внутрішніх чинників у самому Євросоюзі.

Список використаних джерел та літератури:

1. Боровець І. Еволюція суспільної думки в Республіці Хорватія щодо європейської інтеграції упродовж 2000 – 2013 рр. / Ірина Боровець // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвідомчий збірник наукових праць / відп. ред. С.В. Віднянський. – 2016. – Вип. 25. – С. 307–323.

2. Ako se ZERP brzo ne riješi, doći će do zastoja u hrvatskim pregovorima // Poslovni dnevnik. – 2007. – 3. ožujak. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/ako-se-zerp-brzo-ne-rijesi-doci-ce-do-zastoja-u-hrvatskim-pregovorima-72847>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

3. Croatia 2007 Progress Report: Commission Staff Working Paper (SEC(2007) 1431) // The European Commission. [Electronic Resource] – Mode of Access: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2007/nov/croatia_progress_reports_en.pdf. – Title from the Screen. – Last Access: 5th July 2018.

4. Croatia 2008 Progress Report: Commission Staff Working Paper (SEC(2008) 2694) // The European Commission. [Electronic Resource] – Mode of Access: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/press_corner/key-documents/reports_nov_2008/croatia_progress_report_en.pdf. – Title from the Screen. – Last Access: 5th September 2018.

5. Croatia on the Road to the European Union: second edition // Ministry of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Croatia. [Electronic Resource] – Mode of Access: http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Croatia_on_the_Road_to_the_EU.pdf. – Title from the Screen. – Last Access: 16th July 2018.

6. Do kraja 2007. otvara se nekoliko poglavlja // Poslovni dnevnik. – 2007. 21. rujna. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/do-kraja-2007-otvara-se-nekoliko-poglavlja-54685>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 12.09.2018.

7. Drobnjak V. Specificity of Croatia's Accession Negotiations and Implications for the EU Membership / V. Drobnjak // Etudes Européennes. – 2011. – Vol. December. [Electronic Resource] – Mode of Access: http://www.etudes-europeennes.eu/images/stories/A_look_at_Croatia/ENA-vladimir_drobnjak-final_draft_011211js-FINAL.pdf. – Title from the Screen. – Last Access: 15th September 2017.

8. Drobnjak: Nema pada entuzijazma i pomicanja rokova // Slobodna Dalmacija. 2008. – 24. rujna. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/22593/drobnjak-nema-pada-entuzijazma-i-pomicanja-rokova>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 06.09.2018.

9. 260. sjednica Vlade Republike Hrvatske // Vlada Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://vlada.gov.hr/sjednice/260-sjednica-vlade-republike-hrvatske/727>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 19.07.2018.

10. European Parliament resolution of 10 April 2008 on Croatia's 2007 progress report (2007/2267(INI)) // The European Parliament. [Electronic Resource] – Mode of Access: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0120+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>. – Title from the Screen. – Last Access: 6th September 2018.

11. European Parliament resolution of 25 April 2007 on Croatia's 2006 progress report (2006/2288(INI)) // The European Parliament. [Electronic Resource] – Mode of Access: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0156+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>. – Title from the Screen. – Last Access: 6th September 2018.

12. Jovic D. Hrvatska vanjska politika pred izazovima članstva u Europskoj Uniji // Politička misao. – 2011. – God. 48. – Br. 2. – Str. 7–36.

13. Kronologija odnosa Hrvatske i Europske unije // Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/kako-smo-pregovarali/kronologija-odnosa-hrvatske-i-europske-unije/>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 15.09.2018.

14. Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji – 2007. godina // Vlada Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/Arhiva//62-01.pdf>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

15. Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji – 2008. godina // Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: http://www.mvep.hr/files/file/dokumenti/NPPEU_HRV_2008.pdf. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

16. Najnoviji rezultati DIP-a: SDP 56, HDZ 66 mandata // 24 sata. 2007. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://www.24sata.hr/news/najnoviji-rezultati-dip-a-sdp-56-hdz-66-mandata-38652>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 05.08.2018.

17. O izmjeni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru: odluka Hrvatskog sabora od 13. ožujka 2008. br. 998 // Narodne novine. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_03_31_998.html. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

18. Ott. K. Croatian Accession to the European Union: the challenges of participation // Croatian Accession to the European Union. The challenges of participation / ed. Katarina Ott. – Zagreb : Institut of Public Finance, Friedrich Ebert Stiftung, 2006. – Vol. 4. – P. 1–27.

19. Predsjednik Vlade s predsjednikom Europske komisije Barrosom // Vlada Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednik-vlade-s-predsjednikom-europske-komisije-barrosom/8007>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 12.09.2018.

20. Predsjednik Vlade: 2009. mogla bi biti velika godina za Hrvatsku // Vlada Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednik-vlade-2009-mogla-bi-bit-velika-godina-za-hrvatsku/8470>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

21. Predsjednik Vlade: Hrvatska ispunila mjerila za otvaranje svih poglavlja pregovora s EU // Vlada Republike Hrvatske. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednik-vlade-hrvatska-ispunila-mjerila-za-otvaranje-svih-poglavlja-pregovora-s-eu/8227>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

22. Third meeting of the Stabilisation and Association Council between the European Union and Croatia (Brussels, 6 March 2007): Joint Press Release // European Council/Council of the European Union. [Electronic Resource] – Mode of Access: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/93105.pdf. – Title from the Screen. – Last Access: 5th July 2018.

23. Vukandin S. Evo kako smo putovali u EU / S. Vukadin // Tportal.hr. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <http://m.tportal.hr/270547/Evo-kako-smo-putovali-u-EU.html>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 20.09.2018.

24. Započela sjednica Zajedničkog parlamentarnog odbora RH-EU [// Hrvatski sabor. [Elektronički Resurs] – Način pristupa: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=12732&sec=1100>. – Naslov sa zaslona. – Datum pristupa: 11.08.2018.

References:

1. BOROVETS, I. (2016) Evoliutsiia suspilnoi dumky v Respublitsi Xorvatiia shchodo yevropeiskoi intehratsii uprodovzh 2000 – 2013 rr. *Mizhnarodni zviazky Ukrainy: naukovi poshuky i znahidky: mizhvidomchyi zbirnyk naukovykh prats.* 25, p. 307–323.

2. Ako se ZERP brzo ne riješi, doći će do zastoja u hrvatskim pregovorima (2007) *Poslovni dnevnik.* 3 ožujak [Online] – Available from: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/ako-se-zerp-brzo-ne-rijesi-doci-ce-do-zastoja-u-hrvatskim-pregovorima-72847> [Accessed: 11th August 2018].

3. Croatia 2007 Progress Report. Commission Staff Working Paper. SEC(2007) 1431 (2007). *The European Commission* [Online] – Available from: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2007/nov/croatia_progress_reports_en.pdf [Accessed: 5th July 2018].

4. Croatia 2008 Progress Report. Commission Staff Working Paper. SEC(2008) 2694 (2008). *The European Commission* [Online] – Available from: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/press_corner/key_documents/reports_nov_2008/croatia_progress_report_en.pdf [Accessed: 5th September 2018].

5. Croatia on the Road to the European Union: second edition (2010). *Ministry of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Croatia* [Online] –

Available from:
http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Croatia_on_the_Road_to_the_EU.pdf
 [Accessed: 16th July 2018].

6. Do kraja 2007. otvara se nekoliko poglavlja (2007) *Poslovni dnevnik*. 21. rujna [Online] – Available from: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/do-kraja-2007-otvara-se-nekoliko-poglavlja-54685> [Accessed: 12th September 2018].

7. DROBNJAK, V. (2011) Specificity of Croatia's Accession Negotiations and Implications for the EU Membership. *Etudes Européennes*. December [Online] – Available from: http://www.etudes-europeennes.eu/images/stories/A_look_at_Croatia/ENA-vladimir_drobnjak-final_draft_011211js-FINAL.pdf [Accessed: 15th September 2017].

8. Drobnjak: Nema pada entuzijazma i pomicanja rokova (2008) *Slobodna Dalmacija*. 24 rujna [Online] – Available from: <https://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/22593/drobnjak-nema-pada-entuzijazma-i-pomicanja-rokova> [Accessed: 6th September 2018].

9. 260. sjednica Vlade Republike Hrvatske (2007) *Vlada Republike Hrvatske* [Online] – Available from: <https://vlada.gov.hr/sjednice/260-sjednica-vlade-republike-hrvatske/727> [Accessed: 19th July 2018].

10. European Parliament resolution of 10 April 2008 on Croatia's 2007 progress report. 2007/2267(INI) (2007). *The European Parliament* [Online] – Available from: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0120+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN> [Accessed: 6th September 2018].

11. European Parliament resolution of 25 April 2007 on Croatia's 2006 progress report. 2006/2288(INI) (2006). *The European Parliament* [Online] – Available from: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0156+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN> [Accessed: 6th September 2018].

12. JOVIĆ, D. (2011) Hrvatska vanjska politika pred izazovima članstva u Europskoj Uniji. *Politička misao*. 48(2), p. 7–36.

13. Kronologija odnosa Hrvatske i Europske unije. *Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske* [Online] – Available from: <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/kako-smo-pregovarali/kronologija-odnosa-hrvatske-i-europske-unije/> [Accessed: September 15, 2018].

14. Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji – 2007. godina (2007). *Vlada Republike Hrvatske* [Online] – Available from: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/Arhiva//62-01.pdf> [Accessed: 11th August 2018].

15. Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji - 2008. godina (2008). *Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske*. [Online] – Available from: http://www.mvep.hr/files/file/dokumenti/NPPEU_HRV_2008.pdf [Accessed: 11th August 2018].

16. Najnoviji rezultati DIP-a: SDP 56, HDZ 66 mandata (2007) *24 sata*. [Online] – Available from: <https://www.24sata.hr/news/najnoviji-rezultati-dip-a-sdp-56-hdz-66-mandata-38652> [Accessed: 5th August 2018].

17. O izmjeni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru. Odluka Hrvatskog sabora od 13. ožujka 2008. br. 998 (2008). *Narodne novine* [Online] – Available from: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_03_31_998.html [Accessed: 11th August 2018].

18. OTT, K. (2006) Croatian Accession to the European Union: the challenges of participation. *Croatian Accession to the European Union. The challenges of participation* / ed. Katarina Ott. 4, p. 1–27.

19. Predsjednik Vlade s predsjednikom Europske komisije Barrosom (2008). *Vlada Republike Hrvatske* [Online] – Available from: <https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednik-vlade-s-predsjednikom-europske-komisije-barrosom/8007> [Accessed: 12th September 2018].

20. Predsjednik Vlade: 2009. mogla bi biti velika godina za Hrvatsku (2008). *Vlada Republike Hrvatske* [Online] – Available from:

<https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednik-vlade-2009-mogla-bi-biti-velika-godina-za-hrvatsku/8470> [Accessed: 11th August 2018].

21. Predsjednik Vlade: Hrvatska ispunila mjerila za otvaranje svih poglavlja pregovora s EU (2008). *Vlada Republike Hrvatske* [Online] – Available from: <https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednik-vlade-hrvatska-ispunila-mjerila-za-otvaranje-svih-poglavlja-pregovora-s-eu/8227> [Accessed: 11th August 2018].

22. Third meeting of the Stabilisation and Association Council between the European Union and Croatia (Brussels, 6 March 2007). Joint Press Release (2007). *European Council/Council of the European Union* [Online] – Available from: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/93105.pdf [Accessed: 5th July 2018].

23. VUKANDIN, S. (2013) Evo kako smo putovali u EU. *Tportal.hr* [Online] – Available from: <http://m.tportal.hr/270547/Evo-kako-smo-putovali-u-EU.html> [Accessed: 20th September 2018].

24. Započela sjednica Zajedničkog parlamentarnog odbora RH-EU (2007). *Hrvatski sabor* [Online] – Available from: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=12732&sec=1100> [Accessed: 11th August 2018].

Serhii Horopakha,

Graduate Student

Faculty of History

Taras Shevchenko National University of Kyiv

KEY MILESTONES OF THE NEGOTIATING PROCESS ON THE ACCESSION OF CROATIA TO THE EU IN 2007 – 2008

Abstract. On 1st July 2013, the Republic of Croatia officially became the 28th member of the European Union. This event marked the fulfillment of a foreign policy

goal, along with joining NATO in 2009, as a major step forward in the country's long-term consolidation process.

The article therefore analyzes the key events of the Croatia – EU relations in 2007-2008, which moved this Balkan country closer to implementing its Euro-integration course. Particular attention is paid to the peculiarities of the pre-accession negotiations with the European Union, as well as to internal and foreign policy factors that had a direct impact on the Euro-integration dialogue between Croatia and the European Union. In this context, emphasis is placed on problem issues that slowed down the dynamics of the negotiation process to a certain extent, in particular the unilateral application by Croatia of the Ecological and Fisheries Protection Zone, and measures taken by the Croatian authorities to settle them.

Significant achievements of Croatia in the negotiation process with the European Union are highlighted, in particular, progress of the country in meeting the European Union criteria as well as a date determination the of pre-accession negotiations completion as an important political sign of the European Union readiness to accept a new member in future.

Key words: *Croatia, European Union, European integration, membership negotiations, harmonization of legislation, Ecological and Fisheries Protection Zone.*

Надійшла до редколегії 05.10.2018